

MALTA

QORTI TA' L-APPELL

**S.T.O. PRIM IMHALLEF
VINCENT DE GAETANO**

**ONOR. IMHALLEF
ALBERT J. MAGRI**

**ONOR. IMHALLEF
TONIO MALLIA**

Seduta ta' l-1 ta' Dicembru, 2006

Appell Civili Numru. 289/1998/1

Vanessa Sammut illum mizzewga Muscat

v.

Dr. Charles Fenech B.Ch.D. (Hons)

Il-Qorti:

Rat ic-citazzjoni pprezentata mill-attrici li tghid hekk
"Peress illi bejn Novembru u Dicembru tas-sena 1996 l-
attrici kienet ghamlet intervent fuq snienha ta' quddiem

Kopja Informali ta' Sentenza

sabiex tirrangahom estetikament, liema intervent gie effettwat fl-intier tieghu mill-konvenut;

“Peress illi dan l-intervent ma rnextiex tant illi snien l-attrici, minflok gew irrangati estetikament, f’sens estetiku gew imharrka sostanzjalment;

“Peress illi dan il-fatt ikkawza danni ingenti lill-attrici, illi jehtieg li tissubixxi interventi ohra rimedjali sabiex snienha ta’ quddiem jigu rrangati estetikament;

“Peress illi l-konvenut huwa unikament responsabbli ghad-danni subiti mill-attrici stante illi l-intervent minnu amministrat ma sarx skond l-arti u s-sengha u skond ma jitolbu l-kanoni tal-professjoni tieghu;

“Peress illi l-konvenut gie interpellat sabiex jersaq ghal-likwidazzjoni u l-hlas tad-danni kollha soluti u sofferti mill-attrici izda huwa baqa’ inadempjenti u ghalhekk kellha ssir din il-kawza;

“Jghid ghalhekk il-konvenut ghaliex m’ghandhiex din l-Onorabbli Qorti:

- (1) Tiddikjara illi l-konvenut huwa unikament responsabbli ghad-danni kollha sofferti mill-attrici;
- (2) Tillikwida d-danni kollha sofferti mill-attrici okkorrendo bl-opera ta’ perit nominandi; u
- (3) Tikkundanna lill-konvenut biex ihallas lill-attrici d-danni kif likwidati.

“Bl-ispejjez kollha u bl-imghax legali kontra l-konvenut li huwa minn issa ingunt ghas-subizzjoni.”;

Rat in-nota ta’ l-eccezzjonijiet tal-konvenut li in forza taghha eccepixxa illi:

“1. Illi fl-ewwel lok, l-eccipjenti jixtieq jiggustifika l-kontumacja tieghu fil-prezentata tan-nota ta’ l-eccezzjonijiet odjerna, minhabba raguni serja fil-ligi, skond kif indikat minn zewg dokumenti hawn annessi u datata ghoxrin ta’ Awissu, tal-elf disa’ mija disgha u disghin (20.08.1999), it-tnejn li huma, wiehed rilaxxat mill-Isptar

Monte Carmeli proprju fl-ghoxrin ta' Marzu, elf disa' mija disgha u disghin (20.03.1999) u ffirmat mill-konsulent Psikjatra Dottor John Mifsud; u l-iehor rilaxxat minn konsulent Psikjatra iehor Dottor Joseph F. Spiteri M.D. u dan mill-Ispizerija ta' San Gwann. Illi dawn iz-zewg certifikati rilaxxati minn konsulenti psikjatri ewlenin f'pajjizna, jikkonferma l-istat li kien fih il-konvenut u li ghaldaqstant din tisser ir-raguni ghala din in-nota ta' l-eccezzjonijiet qed tigi prezentata wara l-perjodu tal-ghoxrin (20) jum li kellu l-konvenut minn mindu gie notifikat qabel id-differiment ta' nhar il-Hamis, erbgħa ta' Novembru, tal-elf disa' mija disgha u disghin (04.11.1999);

“2. Illi d-dokumenti ndikati qed jingħataw ir-referenzi ta' CF1 u CF2, skond kif jirrizulta mill-elenku tad-dokumenti;

“3. Illi, mela, ma hemm l-ebda kwistjoni li l-konvenut ma kellux legalment raguni gustifikabbli ghala huwa pprezenta n-nota ta' l-eccezzjonijiet tieghu għal din il-kawza originarjament intavolata fit-tmax ta' Frar, tal-elf disa' mija tmienja u disghin (12.02.1998), imma li effettivament giet notifikata lilu relattivament ricentement u cioe` qabel ma l-kawza giet differita għall-erbgħa ta' Novembru, tal-elf disa' mija u disgha u disghin (04.11.1999);

“4. Illi mingħajr pregudizzju għall-ewwel tlett (3) eccezzjonijiet sollevati, l-eccepjenti jeccepixxi n-nullita` tal-kawza stante li huwa ragel mizzewweg u l-operat professjonali tieghu bhala Dentist jaqa' fil-parametri tal-komunjoni ta' l-akkwisti u għalhekk kellha tigi mharrka wkoll il-konsorti tieghu;

“5. Illi referibbilment għall-ewwel premessa attrici, ma huwiex minnu li l-intervent fuq l-attrici gie effetwat fl-intier tieghu mill-konvenut, peress illi x-xogħol in ezami jidhlu fih teknici, u f'dan il-kaz kien hemm involut it-tekniku Victor Galea li joqghod “Vicanya”, Triq il-Kromb, ATTARD;

“6. Illi t-tieni premessa ta' l-attrici ma hija minnha xejn, peress li ma huwiex veru li l-intervent in kwistjoni, li ma sarx biss da parti tal-konvenut, sar skond l-arti u s-

sengha, kif jigi mfisher lil din l-Onorabbli Qorti fil-mori ta' din il-kawza;

“7. Illi l-konvenut jichad kategorikament li huwa kien strumentali ghal xi danni kagunati lill-attrici u li kagun taghhom iridu jsiru nterventi ohra rimedjali sabiex snien l-attrici ta' quddiem jigu rrangati estetikament, u l-konvenut ghaldaqstant jichad kategorikament li huwa b'xi mod responsabbli ghal dan il-fatt u jekk dan il-fatt geniwinament qed jigi sollevat mill-attrici, billi huwa possibbli ferm li xi hadd jallega li xoghol sarlu hazin biex dak li ma jkunx ha b'certu prezz f'fazi partikolari tal-hidma jiehd u f'fazi ohra, u dan ahna perswazi li din l-Onorabbli Qorti tkun tista' tapprezza din l-inklinazzjoni u ntenzjoni li timrah f'mohh diversi ndividwi fid-dawl tal-provi li jinstemghu quddiemha;

“8. Illi l-konvenut jichad bl-aktar mod kategoriku li huwa kien b'xi mod responsabbli, ahseb u ara 'unikament responsabbli', ghal xi danni subiti mill-attrici, u jichad kategorikament li l-intervent li huwa ghamel fuq l-attrici li dan b'xi mod seta' jinghad li ma kienx skond l-arti u s-sengha u skond ma jitolbu l-kanoni tal-professjoni tieghu, izda jzid jghid il-konvenut li din l-azzjoni da parti ta' l-attrici saret f'perjodu relattivament twil hafna wara li sar l-intervent in kwistjoni, u fejn f'dan il-perjodu jidher car illi l-attrici zaret diversi dentisti, imma bla dubju ta' xejn ma jistax jinghad li l-konvenut huwa 'unikament responsabbli' ghal xi danni allegatament subiti mill-istess attrici;

“9. Illi dwar il-hames eccezzjoni, din tirrifletti l-hames premessa tac-citazzjoni odjerna, u fejn il-konvenut kien effettivament wiegeb lill-attrici fejn qalilha li dak li hi kienet qed tghid fil-konfront tieghu, kien ghal kollox infondat kemm bhala fatt u kemm bhala dritt, u ma kien hemm xejn li ma sarx skond kif kellu jsir ossia skond l-arti u s-sengha, jew skond ma jitolbu l-kanoni tal-professjoni tad-dentistija;

“10. Illi ghalhekk, din l-Onorabbli Qorti, ghandha tichad l-ewwel talba ta' l-attrici, tastjeni mit-tieni talba attrici billi ma

hemmx xi danni li gew kagunati da parti tal-konvenut skond kif allegat mill-attrici fic-citazzjoni taghha;

“11. Illi fir-rigward tat-tielet talba attrici ma hemm xejn li l-konvenut ghandu jigi kkundannat ghalih ossia biex ihallas lill-attrici d-danni kif jigu likwidati, u dan ghar-ragunijiet li issa sejjer ifissirhom fil-qosor il-konvenut fid-Dikjarazzjoni Guramentata tieghu;

“12. Illi, ghaldaqstant, il-konvenut m'ghandu jbati ebda forma ta' spejjez kif qed tallega l-attrici imma ghandha tkun l-istess attrici li taghmel tajjeb ghall-ispejjez kollha li sar f'din il-kawza, billi din il-kawza saret inutilment kontra l-attur u qed tiswilu hafna hin u spejjez illi inevitabbilment iridu jsiru f'kawzi ta' dan it-tip;

“13. Salvi eccezzjonijiet ohra ulterjuri.

Rat is-sentenza moghtija mill-Onorabbli Prim Awla tal-Qorti Civili fis-16 ta' Jannar, 2004, li in forza taghha iddecidiet illi:

“Ghal dawn ir-ragunijiet il-qorti taqta' l-kawza billi, wara li ticħad l-eċċezzjonijiet kollha tal-konvenut, tgħid illi l-konvenut naqas meta lill-attrici ma għarrafhiex dwar l-għażla tal-kura, tillikwida d-danni li garrbet l-attrici għal dan in-nuqqas fis-somma ta' mitejn u erbgħin lira (Lm240), u tikkundanna lill-konvenut iħallas lill-attrici mitejn u erbgħin lira (Lm240), flimkien ma' l-ispejjez kollha tal-kawza u l-imgħax millum.”

L-ewwel Onorabbli Qorti tat is-sentenza taghha wara li ghamlet is-segweni konsiderazzjonijiet:

“Qabel ma nqisu l-meritu tal-kawza, jeħtieg li tingħata decizjoni dwar l-eċċezzjoni ta' nullità mressqa mill-konvenut li qiegħed igħid illi martu kellha tkun imħarrka bħala konvenuta miegħu.

“Għandu qabel xejn jingħad illi, li kieku kien minnu li mart il-konvenut kellha tkun imħarrka wkoll, in-nuqqas tat-taħrika ma jwassalx għan-nullità kif jippretendi l-konvenut iżda jwassal biex tissejjaħ fil-kawza l-parti nieqsa.

“L-art. 1324 tal-Kodiċi Ċivili jgħid hekk:

“**1324.** Atti normali ta' ġestjoni ta' kummerċ, negozju jew professjoni li jkunu qed jigu eżerċitati minn parti waħda biss mill-miżżewġin, ikunu vestiti biss f'dik il-parti li fil-fatt tkun qed teżerċita dak il-kummerċ, negozju jew professjoni anke fejn dawk l-atti kieku ma kenux magħmula in relazzjoni ma' dik is-sengħa, negozju jew professjoni kienu jikkostitwixxu amministrazzjoni straordinarja.

“Dan ifisser illi l-konvenut waħdu jista' jagħmel dak li jidhol fil-qadi tal-professjoni tiegħu, u jista' waħdu jħarrek u jkun imħarrek dwar dak li jagħmel fil-qadi tal-professjoni tiegħu. “Għalhekk ma hux meħtieġ li martu tkun parti fil-kawża, u l-eċċezzjoni relativa hija miċħuda.

“Ngħaddu issa biex naraw x'kienu l-fatti li wasslu għal din il-kawża.

“L-attriċi kellha snienha ta' quddiem u n-nejbiet imbegħdin minn xulxin, billi kellha żewġ sinniet — is-sinniet ta' bejn it-tnejn tan-nofs u n-nejbiet — neqsin u xtaqet li tikkorreġi dan li lilha dehrilha bħala difett. F'Novembru ta' l-1996 marret għand il-konvenut għall-parir u biex jagħmlilha l-intervent meħtieġ.

“Dwar x'kien il-parir tal-konvenut, il-partijiet ma jaqblux.

“L-attriċi tgħid illi l-konvenut qalilha biex tħalli f'idejha u jagħmlilha hu dak li kien meħtieġ biex ikollha “snien ta' artista”¹.

“Il-konvenut qal li fissrilha li kellha għażla ta' proċeduri. Setgħet jew tagħzel li jagħmlilha *crowns* biex bihom timla l-ferq ta' bejn snienha, jew inkella tgħaddi minn proċess biex is-snien jiċċaqalqu, il-ferq ta' bejn is-snien tan-nofs jingħalaq billi dawk is-sinniet jersqu lejn xulxin u jitbiegħdu min-nejbiet, u hekk il-vojt jingabar man-nejbiet, u mbagħad dan jimtela' billi jitqiegħdu żewġ sinniet oħra fl-

¹ Ara l-*affidavit* ta' l-attriċi, para. 3, fol. 47.

ispazju li jinħoloq. Din it-tieni proċedura tieħu aktar żmien u tqum aktar ukoll, u l-konvenut igħid illi l-attriċi għażlet l-ewwel proċedura għax ma riditx tonfoq daqstant².

“Sew jekk għax għażlitha hi, wara li fissrilha l-għażliet li kellha, kif igħid il-konvenut, u sew jekk għax il-konvenut qalilha biex tħalli f'idejh u hi hekk għamlet, lill-attriċi l-konvenut għamlilha l-ewwel tip ta' proċedura, *i.e.* it-tqegħid ta' *crowns* biex jimlew il-vojt bla ma qabel jiċċaqalqu s-snien. Biex seta' jagħmel hekk il-konvenut raqqaq is-sinniet ta' fuq ta' quddiem biex fuqhom ikun jista' jwaħħal il-*crowns*.

“Il-konvenut kien ukoll qala' sinna fix-xedaq ta' isfel ta' l-attriċi. L-attriċi tgħid li dan għamlu biex ikun jista' jaħdem aħjar³; il-konvenut għall-ewwel qal li qalagħha mhux għax kienet imħassra iżda għax ma kinitx ifformata sew⁴ u għax kienet qiegħda tisposta x-xedaq⁵ u wara qal li qalagħha għax kienet “ħażina impestata”⁶.

“Il-proċedura tlestiet fit-28 ta' Diċembru 1996.

“Lill-attriċi r-riżultat ma għogobhiex, għax bit-tqegħid tal-*crowns* is-snien ta' quddiem ġew kbar wisq, “qishom ta' žiemel”⁷. Fil-fatt li kien ġara hu li s-snien ta' quddiem tkabbri biex jimtela' l-vojt tas-snien nieqsa ta' bejniethom.

“L-attriċi tgħid illi f'it jiem wara — fit-30 ta' Diċembru 1996 — hi marret għand il-konvenut biex tgħidlu li ma kinitx kuntenta bir-riżultat. Tgħid ukoll illi l-konvenut qalilha li s-snien li għamlilha hu dehru kbar wisq għax is-snien l-oħra tagħha kienu żgħar wisq. Qalilha wkoll biex tmur tieħu parir għand speċjalista⁸.

² Ara l-istqarrija ma]lufa tal-konvenut, para.6, fol. 21.

³ Ara l-*affidavit* ta' l-attriċi, para. 6, fol. 47.

⁴ Ara x-xhieda tal-konvenut fis-seduta tat-18 ta' Frar 2003, fol. 263.

⁵ *Ibid.* fol. 266.

⁶ *Ibid.* fol. 267.

⁷ Ara l-*affidavit* ta' l-attriċi, para. 10, fol. 48.

⁸ Ara l-*affidavit* ta' l-attriċi, para. 10, fol. 48.

“Il-konvenut ma jaqbilx għax igħid illi kien ħafna wara li l-attriċi marret għandu.

“Wara din il-laqgħa mal-konvenut, l-attriċi marret tiegħu parir għand dentist ieħor, u dan qalilha li x-xogħol seta' sar mod ieħor. Reggħet marret għand il-konvenut u dan qalilha li, ladarba r-rizultat ma għoġobhiex, xorta setgħet tagħmel it-tieni proċedura. Għalhekk ipprova jaqla' l-*crowns* li kien għamlilha, iżda ma rnexxilux u minflok, biex iċekknilha l-*crowns*, qasamhom u hekk reġa' ħoloq il-ferq bejn is-snien ta' quddiem. Biex għamel hekk kixef il-metall li hemm taħt il-porċellana tal-*crowns*, u dan il-metall ġie jidher. Il-konvenut għattieh b'materjal abjad, iżda dan inqala' u waqa' wara ftit.

“L-attriċi ma riditx tħalli lill-konvenut ikompli jaħdem fuq snienha, u għalhekk marret għand ħaddieħor biex qalgħulha l-*crowns* li kien għamlilha l-konvenut, ċaqilqulha snienha kif imfisser fuq u għamlulha l-protesi biex fuq quddiem tidher li jkollha sitt sinniet flok erbgħa.

“Il-kwistjoni ewlenija hija jekk il-konvenut tassew qalx lill-attriċi biex tħalli f'idejh, kif qalet hi, jew jekk kinitx l-attriċi li għażlet il-proċedura wara li l-konvenut fissrilha l-għażla li kellha, kif igħid hu.

“Il-qorti aktar temmen lill-attriċi.

“Il-konvenut, kif wera f'aktar minn okkażjoni waħda waqt li kien qiegħed jixhed, huwa x'aktarx legġer fl-atteggjament tiegħu, forsi għax jemmen illi huwa biss fl-Amerika jew fil-*films* li jitharsu l-formalitajiet maħsuba biex jassikuraw illi l-għażla li jagħmel il-pazjent jagħmilha wara li jkun mgħarraf sew dwar l-għażliet li għandu, u forsi wkoll għax bejnu u l-familja ta' l-attriċi kien hemm ċerta familjarità li setgħet iġġiegħlu jaħseb li kien jaf safejn riedet u setgħet tasal l-attriċi u li seta' għalhekk jgħidilha tħalli f'idejh biex jagħžel hu għaliha.

“F'kull każ, ukoll jekk il-konvenut lill-attriċi semmielha xi ħaġa dwar l-għażliet li kellha, x'aktarx li dan ma għamlux

b'mod li setgħet tapprezza sew dan x'kien ifisser, aktar u aktar meta tqis illi, bl-esperjenza professjonali tiegħu, seta' jobsor illi l-proċedura magħżula —li kienet sejra toħloq erba' sinniet biex jimlew il-post ta' sitta — faċilment setgħet tħalli riżultat estetikament dubbjuż. Li kien imissu għamel hu dak li qalet ix-xhud Dr Marie Mangion Galea, li jagħmel mudell biex juri lill-attriċi snienha kif kienu sejrjn jidhru jekk tagħżel l-ewwel proċedura, u hekk tkun tista' tifhem aħjar il-konsegwenzi⁹.

“Lanqas il-qorti ma tagħti wisq piż għal dak li qal il-konvenut illi l-attriċi għażlet l-ewwel proċedura flok it-tieni waħda għax ma riditx tonfoq wisq. L-attriċi fil-fatt nefqet dak li kien meħtieġ biex tikseb riżultat sew, u għalhekk wriet li aktar kien jinteressaha li jkollha riżultat tajjeb milli li tiffranka l-flus.

“Fil-fehma tal-qorti, għalhekk, il-konvenut naqas għax ma fissirx lill-attriċi l-għażliet li kellha quddiemha sabiex tkun tista' tagħmel l-għażla ta' proċedura meta jkollha għarfien sħiħ tal-possibiltajiet u l-konsegwenzi.

“Naturalment, dan ma jfissirx illi l-konvenut għandu jħallas għall-ispejjeż tat-tieni proċedura li għamlet l-attriċi wara li ma għoġobhiex ir-riżultat ta' l-ewwel waħda, għax dawk l-ispejjeż xorta kien ikollhom isiru li kieku dik il-proċedura ntgħażlet mill-bidu. Għandu jagħmel tajjeb biss għall-ispejjeż żejda li għamlet l-attriċi li, fil-każ tallum, huma l-ispejjeż ta' l-ewwel proċedura, *i.e.* dak li l-attriċi ħallset lill-konvenut stess.

“Tassew illi xi xogħol li għamel il-konvenut waqt l-ewwel proċedura kien ikun meħtieġ ukoll li kieku saret it-tieni waħda mill-bidu¹⁰, iżda dan il-benefiċċju li setgħet ħadet l-attriċi huwa paċjut ma' l-ispejjeż biex tneħħewlha l-crowns li għamlilha l-konvenut sabiex setgħet tinbeda t-tieni proċedura.

⁹ Ara x-xhieda ta' Dr Marie Mangion Galea fis-seduta tat-18 ta' Frar 2003, *fol.* 324.

¹⁰ Ara x-xhieda ta' Dr James Galea fis-seduta tat-18 ta' Frar 2003, *fol.* 385.

Kopja Informali ta' Sentenza

“Il-qorti għalhekk tillikwida d-danni li garrbet l-attriċi fis-somma ta' mitejn u erbgħin lira (Lm240), daqskemm ħallset lill-attur għall-ewwel proċedura.

“Hemm ukoll il-kwistjoni li tqajmet fl-eċċezzjoni tal-konvenut li tgħid illi ma kienx waħdu li ħadem fuq snien l-attriċi għax hu kien qabbad ukoll *dental technician* biex jaħdem fuq il-każ ta' l-attriċi.

“Fil-fehma tal-qorti, din l-eċċezzjoni ma hix waħda tajba.

“Ir-relazzjoni professjonali kienet bejn l-attriċi u l-konvenut, għax l-attriċi lill-konvenut kienet qabbdet. Il-fatt illi l-konvenut qabbad lil terzi biex jagħmlu xogħol speċjalizzat joħloq relazzjoni bejn il-konvenut u t-terzi, iżda ma jnaqqas xejn mir-relazzjoni bejn il-konvenut u l-attriċi.

“L-eċċezzjoni hija għalhekk miċħuda.”

Rat l-appell interpost mill-attriċi limitatament għall-*quantum* tad-danni likwidati mill-ewwel Onorabbli Qorti.

Rat ir-risposta tal-konvenut u l-appell incidentalali tiegħu referibilment għad-dikjarazzjoni ta' responsabbilita`;

Semgħet it-trattazzjoni tad-difensuri tal-partijiet;

Ikkunsidrat:

Illi din il-kawza hija konsegwenza ta' intervent li l-konvenut, bhala dentist, għamel fuq snien l-attriċi li kienet talbitu jirrangahomlha estetikament. Jidher li dan l-intervent, li għamli kollu l-konvenut, ma rnexxiex, u snien l-attriċi flok tjiebu gew aghar.

L-attriċi kellha snienha ta' quddiem u n-nejbiet imbegħdin minn xulxin billi kellha zewg sinniet – is-sinniet ta' bejn it-tnejn tan-nofs u n-nejbiet – neqsin, u peress li deħrilha li kienu jkerhu wiccha, f'Novembru tal-1996 marret għand il-konvenut għal parir u biex jagħmlilha l-intervent meħtieġ.

Kopja Informali ta' Sentenza

L-ewwel Qorti, wara li jirrizultala li l-intervent ma kienx irnexxa, sabet lill-konvenut responsabbli mhux ghax dan wera xi negligenza f'xogholu, izda ghax ma spjegax lill-attrici l-ghazliet li kellha quddiemha u l-konsegwenza ta' l-ghazla li riedet taghmel. L-ewwel Onorabbli Qorti, ghalhekk, ikkundannat lill-konvenut jirrifondi lill-attrici s-somma ta' Lm240 rapprezentanti l-hlas li hi ghamlet ghall-intervent indikat, cioe` l-intervent maghmul mill-istess konvenut.

L-attrici resqet appell minn din is-sentenza fejn talbet ir-riforma taghha, fis-sens li talbet zieda fl-ammont ta' danni li kellha tirkupra minghand il-konvenut. Il-konvenut ressaq appell incidental i fejn talab ir-revoka tas-sentenza appellata fl-interrezza taghha.

Il-Qorti sejra titratta l-ewwel l-appell incidental i.

Il-konvenut qed jitlob it-thassir ta' l-ewwel sentenza, l-ewwel, fuq il-bazi li dik is-sentenza ghandha titqies nulla u t-tieni u *in subsidium*, peress li hu agixxa skond id-dettami tal-professjoni tieghu, u kwindi ma jista' jigi addebitat b'ebda nuqqas.

Il-konvenut jissottometti li s-sentenza ta' l-ewwel Onorabbli Qorti ghandha tigi dikjarata nulla peress li l-espert mediku nominat mill-ewwel Qorti, il-professur John Portelli, allegatament naqas mill-principji ta' procedura meta ezamina lill-attrici fl-assenza tal-konvenut; peress li l-ewwel Qorti strahet fuq il-veduti espressi mill-espert mediku biex waslet ghall-konkluzjoni taghha u peress, li skond il-konvenut, ir-rapport ta' l-espert mediku gie redatt bi ksur tal-principju *audi alteram partem*, ghalhekk ukoll is-sentenza ghandha tigi dikjarata nulla.

Din il-Qorti tosserva fl-ewwel lok, li d-decizjoni ta' l-ewwel Qorti, ma strahitx kompletament fuq ir-rapport ta' l-espert mediku. Is-sentenza appellata ma ticcensurax lill-konvenut ghall-mod kif hu ghamel l-intervent tieghu, u lanqas ma sabet li l-konvenut agixxa b'negligenza jew imprudenza (ghalkemm fir-rapport ta' l-espert mediku hemm indikazzjoni ta' dan). L-ewwel Qorti sabet kontra l-

konvenut peress li fil-fehma taghha, "ma fissirx lill-attrici l-ghazliet li kellha quddiemha sabiex tkun tista' taghmel l-ghazla ta' procedura meta jkollha gharfien shih tal-possibilitajiet u l-konsegwenzi." Din il-konkluzjoni, l-ewwel Qorti waslet ghaliha, wara apprezzament li ghamlet tal-provi li nstemghu minnha stess, cioe`, ix-xhieda li ddiponew quddiemha. L-ewwel Qorti irrikonoxxiet li, ghat-tip ta' intervent li ghamel il-konvenut, kellu, ffit jew wisq, jirrizulta dak li gara, pero`, osservat li l-attrici kellha tkun ben informata fuq il-possibbli konsegwenzi, u dan biex hi tkun tista' taghmel ghazla xierqa ta' liema intervent tkun trid. Ghalhekk, il-validita` o meno tar-rapport ta' l-espert mediku ma kienx materjalment essenzjali ghal *iter* procedurali, peress li s-sentenza ta' l-ewwel Onorabbli Qorti hija bazata fuq xhieda minnha mismugha u mhux direttament fuq ir-rapport mediku.

Fit-tieni lok, il-hatra ta' l-espert mediku f'dan il-kaz, kellu jservi biss ghal fini ta' konstatazzjoni ta' fatt, u ma kellu jaghmel ebda apprezzament ta' provi. Fil-fatt, fid-digriet tan-nomina tieghu moghti fl-1 ta' Frar, 2000, gie precizat li l-espert mediku kellu jirrelata biss dwar l-istat ta' l-attrici u l-effett li ghamel fuqha l-intervent tal-konvenut. Hu gie espressament projbit millli jisma xhieda (hlief sakemm kien mehtieg biex jistabilixxi l-istorja medika ta' l-attrici) u kellu jirrelata biss dwar l-effetti ta' l-interventi possibbli u jaghti stampa cara tar-rizultat li l-intervent tal-konvenut kellu fuq l-attrici;

Inoltre, wara li l-espert mediku ezamina lill-attrici l-istess espert mediku kiteb lill-konvenut u talbu jaghtih il-kummenti tieghu fuq dak li allegat l-attrici, izda l-konvenut naqas li jaghmel dan. Fil-fatt, wara l-presentata ta' rapport mill-espert mediku l-konvenut ilmentat ma' l-ewwel Qorti dwar l-allegat ksur tal-principju "audi alteram partem", pero`, li l-ewwel Qorti, b'digriet tad-9 ta' Jannar 2001, cahdet dak l-ilment wara li nnotat li l-konvenut ma wegibx ghall-inviti ta' l-espert mediku u allura *imputet sibi* "u ma jistax issa jilmentat li l-espert ma tahx l-opportunita` li jaghti l-informazzjoni rilevanti".

Il-konvenut, pero`, inghata kull opportunita` li jixhed quddiem l-ewwel Qorti, u fil-fatt hekk ghamel.

Din il-Qorti tirrileva wkoll li l-konvenut ma insistix li jisma` lill-espert mediku in eskussjoni u lanqas ma talab il-hatra ta' periti perizjuri, u wara r-rapport ta' l-imsemmi espert mediku huwa ressaq il-provi tieghu anke bi kritika tar-rapport mediku.

Fir-rapport tieghu l-espert mediku irrelata li l-kwistjoni fil-kawza kienet wahda pjuttost ta' estetika, u l-punt principali kien jekk l-attrici tatx "an informed consent". L-ewwel Qorti, in segwitu, semghet il-provi hi stess qabel ma ddeliberat fuq u iddecidiet dan il-punt. Kwindi, fil-limiti ta' l-inkarigu moghti lill-espert mediku, ir-rapport tieghu ma jistax jitqies null. Lanqas konsegwentement, ma tista' tigi dikjarata nulla s-sentenza ta' l-ewwel Qorti li hi bazata fuq il-provi li ressqulha l-partijiet kif trid il-ligi.

Il-konvenut fit-tieni lok, jilmenta li ebda responsabbilita` ma ghandha tigi mitfuha fuqu, peress li hu jallega li fissrilha li kellha ghazla ta' proceduri: hu jghid li l-attrici ghazlet l-intervent li hu ghamel peress li dik il-procedura kienet l-orhos wahda. L-attrici tghid li l-konvenut ma qalilha xejn, izda biss biex thalli f'idejh u li hu kien se jaghmlilha kull ma hu mehtieg biex ikollha "snien ta' artista".

L-ewwel Onorabbli Qorti kienet rinfaccjata b'din id-divergenza u wara li ezaminat ix-xhieda rispettiva tal-partijiet, inklinat li temmen aktar lill-attrici. Issa kif inhuwa ormai maghruf, meta si tratta ta' apprezzament tal-provi, din il-Qorti qatt ma tid-disturba l-apprezzament li tkun ghamlet l-ewwel Qorti leggerment. Biex tid-disturba dak l-apprezzament, din il-Qorti trid tkun sodisfatta li l-ewwel Qorti ma setghetx legalment jew ragjonevolment tasal ghall-konkluzjoni li tkun waslet ghalha, b'mod, ghalhekk, li din il-konkluzjoni tkun tohloq minnha infisha ingustizzja manifesta. Minn dan kollu, ma jirrizulta xejn f'din il-kawza.

Inoltre, anke jekk wiehed jiehu in konsiderazzjoni x-xhieda li ta l-konvenut, ma jirrizultax li hu spjega lill-attrici, fi kliem

semplici, il-possibiltajiet li kien hemm u l-effett ta' kull tip ta' intervent. Jidher li l-konvenut spjegalha li kien hemm zewg *options*: *option 1* tinvolvi li jsiru erba' covers bir-rizultat li s-snien kienu ser jigu kemm xejn akbar, u *option 2* kienet aktar komplikata peress li kienet se tinvolvi kura ta' specjalista. Il-konvenut jghid li hu qalilha wkoll li *option 1* kienet se tigi tiswilha Lm240 fil-waqt li *option 2* kienet ser tkun ferm ghola. Fil-fehma tal-Qorti, il-konvenut ma tax lill-attrici l-informazzjoni kollha mehtiega biex tkun tista' taghmel ghazla intelligenti, ossia infurmata.

Fil-ktieb "Law and Medical Ethics" ta' Mason & Mc Call Smith (Butterworths, 3rd Edit), jinghad, f'pagna 248, li biex jigi deciz x'ghandu jinghad lill-pazjent, it-test li soltu jigi segwit huwa dictum ta' Woodhouse J. fil-kawza Smith v. Auckland Hospital Board, deciza mill-Qorti ta' l-Appell ta' New Zealand fl-1965. It-test gie espress hekk:

"As it seems to me, the paramount consideration is the welfare of the patient and, given good faith on the part of the doctor, I think the exercise of his discretion in the area of advice must depend upon the patient's overall needs. To be taken into account should be the gravity of the condition to be treated, the importance of the benefits to be expected to flow from the treatment or procedure, the need to encourage him to accept it, the relative significance of its inherent risks, the intellectual and emotional capacity of the patient to accept the information without such distortion as to prevent any rational decision at all, and the extent to which the patient may seem to have placed himself in his doctor's hands with the invitation that the latter accept on his behalf the responsibility for intricate or technical decisions."

Applikat dan it-test ghall-kaz in ezami, il-Qorti tara li mehud in konsiderazzjoni l-htigijiet ta' l-attrici u li l-intervent kellu skop aktar estetiku milli xi haga ohra, il-konvenut kellu jispjega u juri bic-car il-vantaggi ta' procedura fuq ohra, speċjalment fil-beneficċji li *option* wahda kellha fuq ohra. Hu kellu jispjega li l-procedura l-irhisa – li kienet ser tohloq erba' sinniet biex jimlew il-post ta' sitta – setghet twassal ghar-rizultat estetiku dubbjuz, u stante l-fatt li x'joghlob lill-persuna hu soggettiv kellu jkun

aktar preciz (per eżempju bl-uzu ta' mudell) fid-deskrizzjoni ta' kif se jispicaw is-snien (fil-fatt, dak li hu iddeskriva bhala "snien ftit kbar" gew deskritti mill-attrici bhala snin "qieshom ta' ziemel").

Din il-Qorti tara li l-Qorti ta' Kassazzjoni fl-Italja, b'decizzjoni numru 4394 tat-8 ta' Awissu, 1985, kienet osservat li "il dovere di informazione, gravante sul chirurgo estetico ha contenuto piu' ampio rispetto al corrispondente dovere a carico del terapeuta in quanto dev' essere esteso alla possibilita` di conseguire un miglioramento effettivo dell'aspetto fisico, che si ripercuota favoralmente nella vita professionale e in quella di relazione". Din id-decizzjoni tikkonferma l-htiega ta' informazzjoni dettaljata u preciza li kellu jaghti l-konvenut f'dan il-kaz.

Fil-ktieb ippubblikat fl-2002 mill-Professur Maurice Cauchi ("Bijotika fl-Ewropa tal-lum") l-awtur jenfasizza fuq il-htiega ta' informazzjoni dwar l-ghan u n-natura ta' l-intervent, kif ukoll dwar il-konsegwenzi u r-riskju tieghu. Jghid li l-pazjent ghandu jkun informat bid-dettalji kollha mehtiega biex ikun jista' jiehu decizzjoni. Ikompli jispjega, f'pagna III, li

"L-informazzjoni lill-pazjent ghandha tkun bizzzejjed biex ikun jista' jiehu decizzjoni. Din ghandha tinkludi l-iskop, in-natura u l-konsegwenzi ta' l-intervent kif ukoll ir-riskji sewwa ta' l-intervent li jkun qed jigi propost, kif ukoll l-alternattivi li jistghu jezistu. U dan ghandu jinghata b'lingwagg li jiftiehem mill-pazjent".

(L-unika eccezzjoni li jsemmu l-awturi, izda li mhix rilevanti ghal dan il-kaz, hija li t-tabib ghandha tithalla f'diskrezzjoni tieghu dak li hu msejjah "therapeutic privilege" biex izomm lura milli jaghti dettalji ta' l-intervent li ma jservu ghal xejn hlief "to distress or confuse the patient").

Din il-Qorti, ghalhekk, taqbel mal-konkluzjoni milhuqa mill-ewwel Qorti, li l-konvenut ghandu jinstab responsabbli ghax ma fissirx lill-attrici l-ghazliet li kellha quddiemha u l-effetti ta' kull wahda minnhom. Kwindi l-appell incidental tal-konvenut qed jigi michud.

Illi fil-kuntest ta' l-appell principali ta' l-attrici, dwar il-*quantum* tad-danni, din il-Qorti taqbel ma' l-ossevazzjoni maghmula mill-ewwel Qorti, fis-sens li l-hlas li ghamlet l-attrici biex snienha gew irrangati kien xorta wahda jsir li kieku t-tieni intervent sar mill-bidu. Ghall-intervent "tajjeb" li sar it-tieni darba, l-attrici kienet lesta li thallas li kieku gie spjegat lilha l-beneficcji ta' dak l-intervent. Hi allura, ghandha dritt biss tirkupra l-ispiza zejda li nefqet ghall-ewwel procedura (li saret ghal xejn) li kienet tammonta ghall-Lm240.

L-attrici, donnha qed titlob ammont iehor bhala *lucrum cessans*. Ma jirrizultax, pero`, li hi ghadha ssofri minn xi dizabbilita` permanenti. Il-ligi taghna ma tippermettix l-ghoti ta' danni morali, u ghalkemm taghti kumpens anke meta l-vittma ma jsufri ebda tnaqqis fid-dhul tieghu, biex dan isir irid jirrizulta dizabbilita` permanenti li tista' taffettwa l-*earning capacity* tal-vittma fil-futur. F'dan il-kaz, ma tirrizulta ebda dizabbilita`; is-snien ta' l-attrici gew irrangati u ma jirrizultax mill-atti li l-attrici ghadha ssofri minn xi menomazzjoni li tista' taffettwa l-hajja lavorattiva futura taghha.

L-unika haga li lil din il-Qorti jirrizultalha hija li sakemm irrangat snienha, l-attrici kellha tieqaf milli taghmel *demonstrations* u tbiegh prodotti tat-'Tupperware' u dan peress li dan ix-xoghol kien jitlob kuntatt dirett u mill-vicin man-nies, u kif kienet, hassitha skomda u tiddejjaq tiffaccja klijenti prospettivi. L-intervent tal-konvenut wassal b'mod dirett ghal dan u kwindi ghandu jhallas ghat-telf li garrbet l-attrici. L-attrici tghid li waqfet taghmel dan ix-xoghol ghall-hames xhur u tilfet introjtu ta' Lm241. Dawn huma danni li l-attrici hija intitolata ghalihom ukoll. B'hekk l-ammont totali ta' danni huwa ta' Lm481. B'hekk tidderimi l-ilmenti ta' l-attrici fir-rigward tas-sentenza appellata.

Ghaldaqstant, ghar-ragunijiet premessi, tiddisponi mill-appell billi tilqa' in parte l-appell ta' l-attrici u tirriforma s-sentenza appellata moghtija mill-Prim Awla tal-Qorti Civili fis-16 ta' Jannar, 2004, billi tikkonfermaha fejn wara li

Kopja Informali ta' Sentenza

cahdet l-eccezzjonijiet kollha tal-konvenut iddikjarat illi l-konvenut naqas meta lill-attrici ma gharrafiex dwar l-ghazla tal-kura u fejn ikkundannatu jhallas l-ispejjez tal-kawza, izda tirrevokaha fejn illikwidat danni f'ammont ta' Lm240 u fejn ordnat lill-konvenut ihallas din is-somma lill-attrici bl-imghax mid-data ta' l-istess sentenza, u minflok tillikwida d-danni fl-ammont ta' Lm481, u tikkundanna lill-konvenut ihallas lill-attrici s-somma ta' Lm481 (erba' mija u wiehed u tmenin liri) bl-imghax legali mil-lum sal-pagament effettiv; tichad l-appell incidental tal-konvenut.

L-ispejjez ta' dana l-appell jithallsu kollha mill-konvenut Dr. Charles Fenech.

< Sentenza Finali >

-----TMIEM-----